

Uchwała z dnia 16 października 2008 r., III CZP 88/08

Sędzia SN Antoni Górski (przewodniczący)

Sędzia SN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

Sędzia SN Iwona Koper

Sąd Najwyższy w sprawie postępowania upadłościowego "O.T.K." sp. z o.o. w K. przy uczestnictwie wierzycieli Haliny P. i Jerzego P. po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 16 października 2008 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2008 r.:

„Czy od zażalenia na zarządzenie o zwrocie zgłoszenia wierzytelności przez sędziego komisarza, opłatę należy pobrać na zasadzie art. 75 pkt 3, art. 19 ust. 3 pkt 2 czy też art. 14 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.)?”

podjął uchwałę:

Od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności pobiera się opłatę podstawową.

Uzasadnienie

Sędzia-komisarz w postępowaniu upadłościowym dłużnika zarządził zwrot wierzycielom pisma obejmującego zgłoszenie wierzytelności w związku z niespełnieniem odpowiednich wymogów formalnych (art. 242 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U Nr 60, poz. 535, ze zm. – dalej: "Pr.u.n."). W toku rozpatrywania zażalenia powodów Sąd Rejonowy rozważał, jaką opłatę należy pobrać od tego środka zaskarżenia i na jakiej podstawie prawnej. W ocenie Sądu, kwestii tej nie reguluje art. 75 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U Nr 187, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”), natomiast w grę mógłby wchodzić art. 19 ust. 3 pkt 2 lub art. 14 ust. 3 u.k.s.c. W związku z tym, że zgłoszenie wierzytelności powinno wskazywać m.in.

określenie wierzytelności wraz z należnościami ubocznymi (art. 240 Pr.u.n.), nie ma wątpliwości co do tego, do jakiej wartości wyjściowej odnieść należy regułę wynikającą z art. 19 ust. 3 pkt 2 u.k.s.c., przewidującą jedną piątą opłaty od zażalenia. Sąd Rejonowy wskazał zatem na możliwość zastosowania tego właśnie przepisu do określenia opłaty od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że na zarządzenie sędziego-komisarza w przedmiocie zwrotu zgłoszenia wierzytelności, wydane w toku postępowania upadłościowego, przysługuje zażalenie (np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2005 r., III CZP 98/04, OSNC 2006, nr 2, poz. 21 i z dnia 2 marca 2005 r., III CZP 90/04, OSNC 2006, nr 2, poz. 20). Zarządzenie o zwrocie zgłoszenia wierzytelności ma charakter rozstrzygnięcia ogólnego, nie należy natomiast do grupy orzeczeń właściwych tylko dla postępowania upadłościowego, odnośnie do których przyjęto ograniczenia w zakresie możliwości ich zaskarżania (art. 222 Pr.u.n.).

W literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego brak jak dotychczas wyraźnych wypowiedzi odnoszących się wprost do tego, jaką opłatę i na podstawie których przepisów należy pobrać od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza w przedmiocie zwrotu zgłoszenia wierzytelności(art. 240 Pr.u.n.).

Zgodnie z art. 75 pkt 2 u.k.s.c., opłatę w kwocie 200 zł pobiera się m.in. od zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu upadłościowym i naprawczym. W przepisie tym określono różne formy środków prawnych (wnioski, zażalenie, sprzeciw), od których pobiera się stałą opłatę, w tym także od zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu upadłościowym i naprawczym. W związku z tym, że w takim postępowaniu sędzia-komisarz może wydawać zarówno postanowienia, jak i zarządzenia brak usprawiedliwionych podstaw do twierdzenia, iż przepis ten obejmuje także opłatę stałą od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza, w tym – od zażalenia na zarządzenie o zwrocie zgłoszenia wierzytelności, wspomina się bowiem *expressis verbis* o "zażaleniu na postanowienia", a więc o jednej tylko postaci rozstrzygnięcia sędziego-komisarza. Eksponując w art. 75 u.k.s.c tylko niektóre środki prawne, od których pobiera się opłatę stałą, ustawodawca zróżnicował jednak reguły pobierania opłat i ich wysokość w postępowaniu upadłościowym i naprawczym. Nie można zatem uznać

za trafną sugestią Sądu Rejonowego zmierzającą do rozszerzającej wykładni art. 75 pkt. 3 u.k.s.c. i motywowanie jej potrzebą ujednoczenia opłat pobieranych w takim postępowaniu.

Sąd Rejonowy sugerował także możliwość określenia opłaty od zażalenia na zarządzenie o zwrocie zgłoszenia wierzytelności na podstawie art.19 ust. 3 pkt 2 u.k.s.c., zgodnie z którym piątą część opłaty pobiera się od zażalenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Zdaniem tego Sądu, w świetle art. 240 Pr.u.n. zgłoszenie wierzytelności powinno m.in. określać wierzytelność z należnościami ubocznymi oraz wartość wierzytelności niepieniężnych i te wierzytelności mogłyby stanowić „wartości wyjściowe” dla ustalenia wysokości opłaty od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności. W tej propozycji interpretacyjnej nie dostrzeżono, że art. 19 u.k.s.c. powinien być interpretowany w powiązaniu z art. 18 u.k.s.c., ułamkowa zatem część opłaty, określona w art. 19 u.k.s.c., powinna być obliczona przy uwzględnieniu opłaty pobieranej od pisma wszczynającego postępowanie, o jakim wspomina art.18 ust. 1 u.k.s.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i w literaturze wyraża się trafne stanowisko, że zgłoszenie wierzytelności do masy upadłości stanowi formę jej dochodzenia i tym samym zgłoszenie spełnia funkcję zbliżoną do wytoczenia powództwa lub zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. W związku z tym, że *de lege lata* nie pobiera się jednak opłaty od zgłoszenia wierzytelności (art. 239-240 Pr.u.n.), odpada możliwość określenia wysokości opłaty od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza w sposób określony w art. 19 u.k.s.c. Nie mogą być też brane w pod uwagę w tym zakresie środki prawne otwierające poszczególne etapy postępowania upadłościowego, np. wniosek o ogłoszeniu upadłości lub wniosek o wszczęcie postępowania naprawczego.

Wyłączenie możliwości zastosowania art. 75 pkt 3 i art. 19 ust. 3 pkt 2 u.k.s.c. w zakresie ustalenia opłaty od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności prowadzi do wniosku, że właściwą podstawą prawną ustalenia opłaty stanowi art. 14 ust. 1 i 3 u.k.s.c., zgodnie bowiem z regułą wyrażoną w art. 3 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c., opłacie podlega m.in. zażalenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje jej pobranie. Obowiązek uiszczenia tej opłaty wynika z art.14 ust. 3 u.k.s.c., przewidującego opłatę podstawową. W rezultacie, od zażalenia na zarządzenie sędziego-komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności (art. 240 Pr.u.n.) pobiera się opłatę stałą określoną w art. 14 ust. 3 u.k.s.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie (art. 390 § 1 k.p.c.).